

Spr. 350. *Observanz* überh. Pā. Gṛh. 2, 7. — 5) *festgesetzte Ordnung*, s. याम०. — Vgl. प्राण०, वाच०, सु०.

2. यमं 1) adj. (f. मा und ई) *geminus, von Geburt doppelt, gepaart*; m. *Zwilling* TRIK. 3, 3, 302. H. 1424. H. an. 2, 232. fg. MED. m. 23. HALĀ. 4, 15. सप्तय-
माङ्गरेकं षड्विंशतिः RV. 1, 164, 15 (vgl. AV. 10, 8, 5). 2, 39, 2. यमा चि-
दत्र यमसूत्रम् 3, 39, 3. यमा इव सुसंदेशः सुपेशः 5, 37, 4. 6, 39, 2. 10, 117, 9.
1, 66, 4. यमे इव यतमाने यदैतम् 10, 13, 2. यस्य भार्या गीर्वा यमो जनयेत्
AIT. Br. 7, 9. अग्निर्विव यम इयं यमी TS. 3, 3, 8, 3. यमी वृशा 2, 1, 9, 5. अष्टौ
यमा आदित्याः NIDĀNA 10, 2. यमो मिथुनो *Zwillinge verschiedenen Ge-
schlechts* KĀTH. 13, 4. NIR. 12, 10. — PANĀV. Br. 16, 4, 10. KĀT. Ça. 25,
4, 35. यमो द्विगुणामिव अग्निमिच्छतः ĀÇV. Ça. 11, 5, 4. ÇAUNAKA in Z. f.
vgl. Spr. 1, 442. पुत्रौ प्रसुषुवे यमौ BHĀG. P. 3, 17, 2. 9, 11, 11. यमौ *Zwil-
linge* M. 9, 126. MBh. 1, 124. 3818. 15694. 7, 68. SUÇA. 1, 318, 7. VARĀH.
BRH. S. 78, 24. KATHĀS. 21, 49. BHĀG. P. 1, 10, 9, 3, 16, 35. यमाभ्यां सुप्रवृ-
द्धायामर्जुनायाम् HARIV. 3431 (nach der Lesart der neueren Ausg.).
BHĀG. P. 10, 10, 26. n. Paar VARĀH. BRH. S. 77, 33. यमौ heissen die
AÇVIN H. 182. उष उषो द्विंशो अग्रमेषि त्वं यमयोरभवे विभावा du
Agni gehst voran jeder Morgenröthe, du strahltest für die Zwillinge
(nämlich, wenn sie zum Frühopfer kommen) RV. 10, 8, 4. thou wast
the divider of the two twins i. e. of day and night M. MÜLLER, Lect. II,
311. यम als Bez. der Zahl zwei STRĀS. 1, 32. fg. 2, 19. — 2) m. N. des
Gottes, der im Himmel über die Seligen (पितरः) herrscht, deshalb
auch König heisst, ein Sohn Vivasvant's. Die nachvedische Zeit sieht
in ihm den Beherrscher der Todten in der Unterwelt und fasst seinen
Namen als *Bändiger* (schon ÇAT. Br. 7, 2, 1, 10. auch von पु abgeleitet
TS. 2, 1, 4, 3). Die wirkliche Bed. ist *Zwilling*: Jama und Jamī sind
das erste Menschenpaar. Wie diese nach der Legende NIR. 12, 10 von
Vivasvant mit der Saraṅjū erzeugt sind, so zeugt derselbe mit dem
Abilde der Saraṅjū den Manu, eine andere Form des Erstlings der
Menschheit. Ueber den ganzen Mythos vgl. Roth in Z. d. d. m. G. 4,
423. fgg. und J. Muir in Journ. R. As. S. new ser. I, 287. — AK. 1, 1,
1, 54. 3, 4, 2, 33. TRIK. 1, 1, 71. 3, 3, 302. H. 169. 184. H. an. MED. HĀ.
57. HALĀ. 1, 72. 100. 3, 70. 83. RV. 10, 14, 1. fgg. 13, 8. 18, 13. यतै यमं
वैवस्वतं मनो जगाम ह्यरुक्म् 37, 7. 60, 10. यस्मिन्वृत्ते सुपलाशे देवैः संपि-
वते यमः 133, 1. तस्मै यमाय नमो अस्तु मृत्यवे 163, 4. अस्ते यम उप याति
देवान् AV. 4, 34, 3. 4. यमस्य ज्ञातममृतं यज्ञामहे RV. 1, 83, 5. यो ममारं
प्रथमो मर्त्यानां यः प्रयायं प्रथमो लोकमेतम् । वैवस्वतं संगमनं जनानां यमं
राज्ञानं कृविषो सपर्यत ॥ AV. 18, 3, 13. 6, 28, 3. यमस्य भवनम् RV. 1, 33, 6.
पृथुशम् 10, 97, 16. योनिः 123, 6. लोकः AV. 6, 118, 2. 19, 36, 1. सादनम्
2, 12, 7. 18, 2, 56. 3, 70. गृहम् 6, 29, 3. राज्यम् 18, 4, 31. fg. Ross 5, 3, 8.
Boten 30, 6. अग्निो 8, 1, 9. Mutter RV. 10, 17, 1. König Jama AV. 8,
10, 23. 15, 14, 7. 18, 3, 69. 1, 14, 2. AIT. Br. 8, 7. ÇAT. Br. 2, 3, 2, 1. KAUSH.
Up. 4, 15. यावत्तो वै मृत्युबन्धवस्तेषां यम आर्धित्यं परीयाय TS. 5, 1, 9, 2.
— Jama und Jamī (Jamunā) HARIV. 552. VP. 266. BHĀG. P. 6, 6, 38.
8, 13, 9. MĀRK. P. 77, 7. 106, 4. Verz. d. Oxf. H. 82, b, 41. fg. ein jüngerer
Bruder Manu's MBh. 1, 3136. fg. HARIV. 552. MĀRK. P. 108, 15. fgg.
माण्डव्यशापाद्गवान्प्रज्ञासंयमनो यमः । धातुः क्षेत्रे भुञ्जिष्यायो ज्ञातः सत्य-
वतोमुतात् ॥ BHĀG. P. 3, 3, 20. यमः संयमतामरुम् sagt Kṛṣṇa BHĀG. 10,

29. पितृणामधिपः MBh. 14, 1176. HARIV. 260. VP. 153. — 207. 286. Verz.
d. Oxf. H. 61, a, 1. fgg. einer der 8 Welthüter M. 5, 96. im Süden MBh.
8, 2102. R. 4, 31, 32. यथा यमः प्रियद्वेष्यौ प्राप्ते काले नियच्छति Spr. 2321.
शरीरात्तकोरो नृणाम् MBh. 3, 2138. यमो वैवस्वतो देवो यस्तवैष कृदि
स्थितः Spr. 2406. समतया — अनुययौ यमम् RAĞH. 9, 6. यमस्वन्नरसं प्रा-
दाद्धर्मं च परमो स्थितिम् MBh. 3, 2228. रत्नात्तं यमप्रभं व्याधम् ÇCK. in
LA. (III) 34, 17. सरुजपद् Spr. 803; vgl. HARIV. 863. fgg. und शीर्षापाद्.
यमाय नी BHĀG. P. 9, 6, 17. यमस्य सदनम् DAÇ. 2, 35. दृणो यमो महिपगः
VARĀH. BRH. S. 58, 57. ०मतनिवर्कणं Verz. d. Oxf. H. 230, b, 37. als Gott-
heit (Beherrscher) des Nakshatra Apabharani (Bharani) WEBER
GJOT. 94. fg. NaX. 2, 300. 376. VARĀH. BRH. S. 98, 4. der 4ten Tithi 99,
eines Karana 4. Liedverfasser von RV. 10, 10. 14. Vorfasser einer
Hymne auf Vishnu Verz. d. Oxf. H. 82, b, 39. eines Gesetzbuchs JĀGĀ.
1, 4. Verz. d. B. H. No. 140. 322. 1017. 1166. Verz. d. Oxf. H. 14, a, N. 1.
266, a, 41. 268, a, 6. 12. 270, b, 32. 279, a, 22. MADHUS. in Ind. St. 1, 20, 21.
०संकिता GILD. Bibl. 430. Vgl. कालात्तक०, बृहद्यम, मरु०, लघु०, स्व-
ल्प०. — 3) m. der Planet Saturn H. ç. 14. MED. VARĀH. BRH. S. 4, 21.
20, 7. 28, 21. 98, 13. Ind. St. 2, 278. fg. 283. Verz. d. B. H. No. 1249.
auch Saturn gilt für einen Sohn Vivasvant's, aber von der Kṛhājā:
vgl. HARIV. 364. BUĀG. P. 8, 13, 10. — 4) m. N. pr. eines Wesens im
Gefolge Skanda's (neben Atijama) MBh. 9, 2547. — 5) m. pl. N. pr.
einer Klasse von Göttern bei den Buddhisten LALIT. ed. Calc. 38, 1.
fehlerhaft für याम. — 6) m. Krähe H. an. MED. Vgl. यमदूतक. — 7) n.
in der Gramm. a) *Zwillingstaut*; so heissen gewisse von den Gramma-
tikern angenommene *nasale Zwischenlaute zwischen Mutis und folgen-
den Nasalen*; vgl. WHITNEY in AV. PRĀT. S. 63. WEBER in Ind. St. 4, 123.
RV. PRĀT. 1, 10. 49. 6, 8. fgg. 14, 10. 22. VS. PRĀT. 1, 41. 74. 82. 103. 4.
111. 161. 8, 29. AV. PRĀT. 1, 99. TS. PRĀT. 21, 8. 22, 12. PAT. zu P.
1, 1, 8. — b) *Tonlage*: समान० AV. PRĀT. 1, 14. एक० (= एकश्रुति Comm.)
TS. PRĀT. 13, 9. द्वि० (= स्वरित Comm.) 19, 3. 23, 16. चतुर्थम् 18. सत-
RV. PRĀT. 13, 17. — 8) f. यमो N. pr. der Zwillingsschwester Jama's.
die in der nachvedischen Zeit der Jamunā gleichgesetzt wird, NAIGU.
3, 5. NIR. 11, 33. TRIK. 1, 2, 31. H. 1083. RV. 10, 10, 7. 9. ÇAT. Br. 7, 2,
1, 10. VS. 12, 63. KĀTH. 7, 10. PANĀV. Br. 11, 10, 23. ÇAUNAKA in Z. f.
vgl. Spr. 1, 442. HARIV. 609. fg. VP. 266. BHĀG. P. 6, 6, 38. 8, 13, 9. MĀRK.
P. 106, 4. Verz. d. Oxf. H. 82, b, 41. fg.

1. यमक (von यम् *Hemmung* u. s. w.; = संयम, m. MED. k. 141. n.
TRIK. 3, 3, 38. m. = व्रत H. an. 3, 84.

2. यमक (von 2. यम) 1) adj. *doppelt, zweifach*: माण्डलानि विचित्राणि
यमकानोतराणि च (यमकानि = सदृशानि NILAK.) । सव्यानि च विचित्रा-
णि दक्षिणानि च सर्वशः ॥ — व्यचरंस्ते कृतोत्तमाः MBh. 3, 757. 7, 4926.
9, 3267. यमकं (= शत्रूणां निरोधकं NILAK.) कृत्वा तान्योधान्प्रत्यवारयत्
4, 1821. यमकं = यमज्ञ von *Geburt doppelt* TRIK. 3, 3, 38. H. an. 3, 84.
MED. k. 141. — 2) m. (sc. स्त्रि) *zwei verbundene Fettstoffe: Oel und*
Ghṛta ÇĀRṆO. SAṆH. 3, 1, 3. SUÇA. 2, 440, 8. — 3) n. a) *Doppelverband*
SUÇA. 1, 63, 17. 66, 1. — b) *Wiederkehr gleichlautender Silben, Agnomi-
natio, Paronomastie* TRIK. H. an. MED. KĀVĀD. 1, 61. 3, 1. fgg. SĀH. D.
640. PRĀTĀPAR. 72, b, 3. Verz. d. Oxf. H. 207, a, 33. 208, a, No. 489. 210, a.